

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยในเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ตามยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลสรุปโครงการย่อยทั้งหมด 4 โครงการ

ตอนที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เส้นทางการท่องเที่ยว 7 ตำบลในจังหวัดชัยนาท

ตอนที่ 4 สรุปผลการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

ตอนที่ 1 ผลสรุปแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิสาหกิจชุมชน และบุคลากรที่มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้ง 6 ตำบลของจังหวัดชัยนาท

1. ตำบลเขาท่าพระ คือ สวนนกชัยนาท และวัดเขาท่าพระ
2. ตำบลชัยนาท คือ วัดบรมธาตุวรวิหาร
3. ตำบลบางหลวง คือ เขื่อนเจ้าพระยา
4. ตำบลธรรมามูล คือ วัดธรรมามูลวรวิหาร
5. ตำบลมะขามแต้ คือ วัดปากคลองมะขามแต้
6. ตำบลแพรกศรีราชา คือ วัดพระแก้ว วัดมหาธาตุ และวัดสองพี่น้อง

2. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชนใน 5 ตำบลของจังหวัดชัยนาท

2.1 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- 2.1.1 ตำบลเขาท่าพระ ได้แก่ สวนส้มพวงฉัตร
- 2.1.2 ตำบลตลุก ได้แก่ สวนพุงขวัญ
- 2.1.3 ตำบลแพรกศรีราชา ได้แก่ โรงเรียนชานา
- 2.1.4 ตำบลชัยนาท ได้แก่ สวนส้มอุดม
- 2.1.5 ตำบลมะขามแต้ ได้แก่ สวนส้มลูกกลั่น

2.2 สถานที่ท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชน ใน 6 ตำบลของจังหวัดชัยนาท

- 2.2.1 ตำบลเขาท่าพระ ได้แก่ กลุ่มลูกปัด
- 2.2.2 ตำบลตลุก ได้แก่ กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มหุ่นฟางนก และ

กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน

- 2.2.3 ตำบลชัยนาท ได้แก่ กลุ่มชัยนาทเซรามิก
- 2.2.4 ตำบลแพรกศรีราชา ได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มข้าวแตน
- 2.2.5 ตำบลบางหลวง ได้แก่ กลุ่มแชมพูสมุนไพร
- 2.2.6 ตำบลธรรมามูล ได้แก่ กลุ่มที่นอน

3. บุคลากรที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในจุด การท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้ง 7 พื้นที่ 7 ตำบล ของ 4 อำเภอ ได้แก่

1. อำเภอเมือง คือ นางชลิตดา เตียนเจริญ และคณะ
2. อำเภอสรรพยา คือ นายจิตร บุตรเมือง และคณะ
3. อำเภอสรรคบุรี คือ น.ส. ณัฐิยา แซ่มสุชี และคณะ
4. อำเภอวัดสิงห์ คือ นายอำนาจ อ่อนหล้า และคณะ

โครงการย่อยที่ 1 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทโดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1.1 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดชัยนาท

จากการศึกษาพบว่า ชัยนาทมีประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และพัฒนาเป็นชุมชนเมืองในสมัยทวารวดีช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-16 ก่อนที่จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ อาณาจักรขอม หลังจากอาณาจักรขอมหมดอำนาจเมืองแพรกเป็นหนึ่งในเมืองสำคัญของ คนไทย เมื่ออาณาจักรสุโขทัยขยายอำนาจยึดครองเมืองแพรกในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เจ้าศรีราชา ผู้ปกครองเมืองแพรกได้ย้ายไปอยู่เมืองละโว้และกลับมายึดครองเมืองแพรกคืนในสมัยพญาเลอไท ต่อมาพญาเลอไทได้สร้างเมืองชัยนาทขึ้นที่ปากแม่น้ำน้อยเพื่อเป็นเมืองหน้าด่านทางใต้ของอาณาจักรสุโขทัย เมืองแพรกได้เป็นพันธมิตรกับเมืองอู่ทองและเชื้อสายของทั้งสองเมืองคือพระเจ้าอู่ทองได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้น และได้ยึดเมืองชัยนาทจากอาณาจักรสุโขทัย หลังจากนั้นชัยนาทได้กลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ทางการทหารเรื่อยมาจนถึงเปลี่ยนแปลงการปกครองในปัจจุบันชัยนาทมีความสำคัญในฐานะเมืองเกษตรกรรมที่เจริญก้าวหน้า มีสินค้าสำคัญคือข้าว ผักและผลไม้ต่างๆ

วัฒนธรรมของจังหวัดชัยนาทมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตชาวน้ำและการทำเกษตรกรรม งานประเพณีที่สำคัญได้แก่ งานตักบาตรเทโว และการแข่งขันเรือยาว งานสมโภชน์พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เช่น หลวงพ่อพระธรรมจักร หลวงพ่อหลักเมือง หลวงพ่อหิน และงานสมโภชน์พระบรมธาตุ งานหลวงปู่สุข นอกจากนี้ยังมีการลงแขกเกี่ยวข้าว การทำข้าวเม่า

1.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้งานเทศกาลของจังหวัดชัยนาท ซึ่งเดิมได้แก่งานมหกรรมหุ่นฟางนก และงานวันส้มโอบางแตงกวา ให้เพิ่มอีกสองงานคืองานเขื่อนเจ้าพระยา และงานหลวงปู่ศุข

2) ประชาสัมพันธ์ถึงพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดชัยนาท เพื่อให้ประชาชนมาขอพร ได้แก่ หลวงพ่อพระธรรมจักร หลวงพ่อหลักเมือง หลวงพ่อหิน

3) นำชมวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น คูการลงแขกเกี่ยวข้าว การปลูกผักและผลไม้ ตลอดจนนำชมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ

4) ใช้โบราณสถานที่สวยงามและสะท้อนถึงความสัมพันธ์กับอาณาจักรอื่นๆ รวมทั้งโบราณวัตถุ ที่มีอยู่มากมายโดยเฉพาะบรรดาพระเครื่องต่างๆ

5) จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่เชิงรุกแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมของจังหวัดชัยนาทไปสู่กลุ่มเป้าหมายในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ ตามกลยุทธ์และ ช่องทางการตลาด เพราะว่ามีของที่มีคุณค่าควรแก่การท่องเที่ยวแต่ไม่มีการประชาสัมพันธ์ก็ได้รับความหมาย จึงจำเป็นต้องกำหนดเป็นนโยบายในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและจริงจังรวมทั้งประเมินผลตลอดไปด้วย

6) ให้นำหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมพำนักราชการและพนักงานไป ไหว้พระ 9 วัด หรือทั้ง 7 ตำบลเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการท่องเที่ยว ในจังหวัดของตนเอง 7 ให้สถานศึกษาและโรงเรียนจัดพานักเรียนทัศนศึกษาทั้ง 7 ตำบล ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัด อันเป็นการสร้างความภาคภูมิใจและจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมอันดีของจังหวัดตั้งแต่ยังเยาว์วัย

7) ให้ทางจังหวัดประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและจังหวัดใกล้เคียงจัดทำแผนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ระหว่างจังหวัดด้วยกันเพื่อเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ตามลำน้ำเจ้าพระยา

8) ให้การท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกเดือนหรือทุก 2 เดือนใน 7 ตำบล เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด ให้มาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยกระตุ้นให้ประชาชนทั้ง 7 ตำบลมีการปรับปรุงและพัฒนาทั้งแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในระดับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท

โครงการย่อยที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชนแบบบูรณาการตามยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาท

กลุ่มเกษตรที่มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีเยี่ยม ได้แก่ สวนพยุขฉวี รongลงมาคือสวนส้มพวงฉัตรมีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับดีมาก ส่วนสวนส้มโออุดม และสวนส้มโอรุ่งกลิ่น มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับดี ส่วนโรงเรียนชานา มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง คือ สวนผักวรรณ สวนส้มแหวน และสวนมะเขือยาวเสียบยอด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ได้แก่ กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มแชมพูสมุนไพร กลุ่มชียนาเทศรามิก กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา และกลุ่ม ลูกปัด ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มหุ่นฟางนก กลุ่มเปลือกส้มโอกวอน กลุ่มข้าวแต่น และกลุ่มที่นอน ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ กลุ่มท้าวบสมุนไพร ปลาอย่าง กลุ่มกล้วยม้วน และน้ำพริกแม่ยกแก้ว

ศักยภาพในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวของแปลงเกษตร พบว่า สวนพยุขฉวี สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการจัดให้มีการอบรมขยายพันธุ์พืช การทำปุ๋ยน้ำ และการอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนสวนส้มโอพวงฉัตร สวนส้มโอรุ่งกลิ่น สวนส้มโออุดม สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดให้มีการสาธิตการปลูก การตัดแต่งกิ่ง และการดูแลรักษา และเลือกซื้อส้มโอขาวแตงกวาเป็นของฝากได้ โรงเรียนชานา พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดให้มีการสาธิตการผลิตปุ๋ยและสารสมุนไพรปราบศัตรูพืช สาธิตการเพาะกล้าโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ และร่วมการปลูกข้าวโดยวิธีการโยนกกล้า สำหรับมะเขือยาวเสียบยอด สวนส้มโอรุ่งแหวน สวนผักสวนผสมวรรณ ไม่มีศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา การพัฒนาโดยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกิจกรรมการผลิตน้ำปลาและปลาร้า การเข้าร่วมกิจกรรมในการผลิต และสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ กลุ่มแชมพูสมุนไพรการพัฒนาโดยการให้เข้าร่วมกิจกรรมในการผลิต การเยี่ยมชมโรงงานและการเลือกซื้อสินค้า กลุ่มชียนาเทศรามิก พัฒนาโดยการจัดให้มีการสาธิตร่วมเขียนลายครามและเบญจรงค์ เข้าชมวิธีการผลิตเครื่องลายครามและเบญจรงค์ และสามารถเลือกซื้อเป็นของที่ระลึกได้ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา พัฒนาให้เป็นแหล่งการท่องเที่ยวได้โดย การจัดกิจกรรมการปั้นเครื่องปั้นดินเผา ชมกรรมวิธีการผลิต และการเลือกซื้ออุปกรณ์การแต่งบ้านเซรามิกเป็นของที่ระลึก กลุ่มลูกปัด พัฒนาโดยการ จัดให้มีกิจกรรมการสอนการร้อยลูกปัด วิธีการนำลูกปัดเข้าผสมผสานกับอุปกรณ์เครื่องใช้ รวมถึงสามารถเลือกชมสินค้านำไปเป็น

ของที่ระลึกได้ กลุ่มหุ่นฟางนก พัฒนาโดยการจัดให้มีการเยี่ยมชมกระบวนการผลิตหุ่นฟางนก และการเลือกซื้อหุ่นฟางนกขนาดเล็กเป็นของที่ระลึก กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน พัฒนาโดยการจัดให้มีการเยี่ยมชมกระบวนการผลิต และสามารถเลือกซื้อสินค้าเป็นที่ระลึกได้ กลุ่มข้าวแตน พัฒนาโดยการจัดกิจกรรมการสาธิตการทำข้าวแตนหน้าต่าง ๆ และเลือกซื้อสินค้าเป็นของฝากได้ กลุ่มที่นอน พัฒนาโดยจัดให้มีการสาธิตการทำที่นอน และหมอนประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสามารถเลือกซื้อสินค้าเป็นของฝากได้ กลุ่มกล้วยมัน น้ำพริกแม่คนแก้ว กลุ่มถั่วอบสมุนไพร และปลาแห้ง ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งการท่องเที่ยวได้

กลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชนสามารถสรุปรวมได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อการยอมรับ ความปลอดภัยในการบริโภค และการสั่งซื้อ
2. การพัฒนารูปแบบสินค้าหลากหลายรูปแบบ เพื่อโอกาสเลือกตามความชอบของผู้บริโภค
3. การพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการดึงดูดใจผู้ซื้อ
4. การพัฒนาภูมิปัญญาและเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต
5. การพัฒนาการผลิตวัตถุดิบในพื้นที่ และลดต้นทุนการผลิต
6. การพัฒนาเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนสินค้า และวัตถุดิบ
7. การพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่ออบรม คูงาน เผยแพร่และสืบทอดภูมิปัญญา
8. การพัฒนาการตลาด การเข้าถึงและการโฆษณาประชาสัมพันธ์

กระบวนการการผลิตเชิงเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจนได้เลขทะเบียนสำนักงานอาหารและยา (อ.ย.) ใบบรรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) และได้รับการคัดสรรเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์หนึ่งชุมชน ส่วนการผลิตทางการเกษตรมีการผลิตตามภูมิปัญญาเน้นการใช้สารชีวภาพ ทดแทนสารเคมีตามแนวทฤษฎีใหม่ สามารถเป็นแปลงเกษตรตัวอย่าง และมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกกลุ่มได้ใบบรรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตร

มาตรฐานผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของกลุ่ม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้านการผลิตและพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มแชมพูสมุนไพร กลุ่มชัชนาทเซรามิก กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มลูกปัด กลุ่มหุ่นฟางนก และกลุ่มข้าวแตน มีระดับการผลิตและพัฒนาอยู่ในระดับสูง ส่วนกลุ่มเปลือก ส้มโอหวาน กลุ่มที่

นอน กลุ่มถั่วอบสมุนไพร และน้ำพริกแม่คนแก้ว มีการผลิตและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มปลาอย่าง และกลุ่มกล้วยม้วน มีการผลิตและพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้านการตลาดและรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มแชมพูสมุนไพร กลุ่มชัชชาทเชรามิก กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มหุ่นฟางนก มีการตลาดและรายได้อยู่ในระดับสูง ส่วนกลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มลูกปัด กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน กลุ่มข้าวแตน และกลุ่มปลาอย่าง มีการตลาดและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มที่นอน กลุ่มถั่วอบสมุนไพร และกลุ่มกล้วยม้วน มีการตลาดและรายได้อยู่ในระดับน้อย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้านการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ กลุ่มแชมพูสมุนไพร และกลุ่มข้าวแตน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง ส่วนกลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มชัชชาทเชรามิก กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มลูกปัด กลุ่มหุ่นฟางนก กลุ่มเปลือก ส้มโอหวาน และกลุ่มที่นอน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มถั่วอบสมุนไพร ปลาอย่าง กลุ่มกล้วยม้วน และน้ำพริกแม่คนแก้ว ได้รับการสนับสนุนจาก องค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย

ด้านความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มแชมพูสมุนไพร กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มลูกปัด มีความเข้มแข็งของกลุ่มอยู่ในระดับสูง ส่วนกลุ่มชัชชาทเชรามิก กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน กลุ่มข้าวแตน มีความเข้มแข็งของกลุ่มอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนกลุ่มที่นอน กลุ่มถั่วอบสมุนไพร กลุ่มปลาอย่าง กลุ่มกล้วยม้วน และน้ำพริก แม่คนแก้ว มีความเข้มแข็งของกลุ่มอยู่ในระดับน้อย

แนวทางการส่งเสริมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า สวนพวงจันทร สวนส้มโอลูกกลืน และสวนส้มโออุดม สามารถจัดกิจกรรมการสาธิตการดูแลสวนส้ม วิธีการทำสวนส้มให้ได้มาตรฐาน และการทำสวนส้มชีวภาพ ส่วนสวนพวงขวัญ โรงเรียนชวนา สามารถจัดกิจกรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีวิธีการสาธิตการผลิตสารชีวภาพ วิธีการปลูกพืชแบบผสมผสาน และระบบการบริหารจัดการแปลงเกษตร

กิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า น้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา แชมพูสมุนไพร กลุ่มชัชชาทเชรามิก กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มลูกปัด กลุ่มหุ่นฟางนก กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน กลุ่มข้าวแตน และกลุ่มที่นอน สามารถร่วมชมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ ร่วมกิจกรรมการผลิต เช่น การเขียนลายครามบนเครื่องเซรามิก ร่วมกระบวนการผลิต และเลือกซื้อสินค้ากลับเป็นของฝากได้

แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า สามารถจัดทำแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ทั้งหมด 9 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่ง และวิสาหกิจชุมชนทั้ง 13 แห่ง 2)โครงการจัดศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3)โครงการพัฒนาความ เข้มแข็งของ

กลุ่มและเครือข่ายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4) โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มี สิ่งอำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมและฝึกอบรม 5)โครงการพัฒนาโฮมสเตย์และสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 6) โครงการทำเส้นทางท่องเที่ยว (Package Tour) 7) โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนส้ม ลิ้นจี่และเศรษฐกิจพอเพียง 8) โครงการรับขวัญข้าว และ 9)โครงการวันเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการย่อยที่ 3 การพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

5.1.1 ผลการศึกษาความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย

ผลการศึกษาความพร้อมสามารถสรุปได้ว่า บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของสวนนกชัยนาท บุคลากรภาครัฐมีความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวระดับปานกลาง ภาคเอกชน มีความพร้อมระดับปานกลาง ภาคประชาชนขาดความพร้อม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของเขื่อนเจ้าพระยา ภาครัฐขาดความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ภาคเอกชนมีความพร้อมระดับปานกลาง ภาคประชาชนขาดความพร้อม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัยนาทภูมิ และ วัดพระบรมธาตุ บุคลากรภาครัฐมีความพร้อมดี ภาคเอกชน มีความพร้อมระดับปานกลาง ภาคประชาชนขาดความพร้อม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของวัดธรรมานูล ภาครัฐมีความพร้อมปานกลาง ภาคเอกชนขาดความพร้อม ภาคประชาชนมีความพร้อมปานกลาง บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของวัดปากคลองมะขามเฒ่า ภาครัฐมีความพร้อมปานกลาง ภาคเอกชนมีความพร้อมปานกลาง ภาคประชาชนขาดความพร้อม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มโบราณสถานเขตเมืองสรรคบุรี ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ขาดความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว จากผลการวิจัยสามารถสรุปความพร้อมได้ว่าบุคลากรภาครัฐมีความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ในระดับปานกลาง บุคลากรภาคเอกชน มีความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ในระดับปานกลาง บางส่วนขาดความพร้อม ส่วนภาคประชาชน ยังขาดความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยวมากที่สุด จึงจำเป็นต้องเร่งให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยว ให้แก่ ประชาชนต่อไป

5.1.2 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า การหาแนวทางในการพัฒนา คณะผู้วิจัยได้ ศึกษาจากรูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท จากการสัมภาษณ์ เจ้าของธุรกิจผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการสร้างกลยุทธ์ และการหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และจากลักษณะงาน จึงพบรูปแบบ และทักษะที่บุคลากรแต่ละประเภทต้องมี โดยแบ่งบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ออกเป็น 7 ประเภท โดยแบ่ง

บุคลากรภาครัฐ เป็น 3 ประเภท ได้แก่ บุคลากรทำหน้าที่บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว บุคลากรทำหน้าที่ให้บริการและดูแลแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว ระดับจังหวัด แบ่งบุคลากรภาคเอกชน เป็น 3 ประเภท ได้แก่ บุคลากรประกอบกิจการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรประกอบกิจการด้านการนำเที่ยว บุคลากรซึ่งเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรภาคประชาชน และได้สร้างกระบวนการในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ออก เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ด้านการท่องเที่ยว ขั้นตอนการวางแผนการท่องเที่ยว ขั้นตอนการดำเนินการ พัฒนา บริหารจัดการการท่องเที่ยว และขั้นตอนการประเมินผล และนำผลกลับมาพัฒนาแผนการดำเนินการ โดยได้สร้างหลักสูตรอบรมไว้ในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

กรอบหลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย 7 หลักสูตร โดยแบ่งหลักสูตรตามขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนการทำความเข้าใจก่อนการดำเนินการ ได้แก่

1) หลักสูตรการสร้างความเข้าใจ ด้านการท่องเที่ยวและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ใช้สำหรับอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน เพื่อให้มีทัศนคติ และแนวทางการท่องเที่ยว ก่อนการพัฒนาการท่องเที่ยว มีหัวข้อที่อบรมคือ ความรู้เบื้องต้นด้านการท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาทกับการท่องเที่ยว ทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท และสรุปความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท และฉันทามติในการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

ขั้นตอนการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

2) หลักสูตรอาสาสมัครนักร้องความหมายด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ด้านการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ใช้สำหรับอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั่วไป ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีหัวข้ออบรม คือ หัวข้อหน้าที่ และการปฏิบัติหน้าที่ของนักร้องความหมายทางการท่องเที่ยว หัวข้อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท หัวข้อภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวชัยนาท และการสื่อความหมายทางธรรมชาติ และการฝึกปฏิบัติสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

3) หลักสูตรพัฒนาบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวท้องถิ่น ใช้สำหรับอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐ โดยเฉพาะที่สังกัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่นของตนเอง ได้ มีหัวข้อที่อบรมคือ ทบทวนความรู้ด้านการท่องเที่ยว และบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการท่องเที่ยว หัวข้อการพัฒนาการท่องเที่ยวท้องถิ่น หัวข้อการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว หัวข้อการบริหารจัดการท่องเที่ยวท้องถิ่น และการทัศนศึกษา

4) หลักสูตรผู้ดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ใช้สำหรับอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐ บุคลากรภาคเอกชน และประชาชนที่ทำหน้าดูแลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะการให้บริการ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว การ

ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีหัวข้อวิชา คือ หัวข้อหลักการพัฒนาและบริหารแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้น หัวข้อหลักการพัฒนาบริการและการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว หัวข้อหลักการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการตลาด และการทัศนศึกษา

5) หลักสูตรนักพัฒนาการท่องเที่ยวประจำจังหวัด ใช้สำหรับอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐ สังกัดหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด เพื่อให้มีความรู้ ในการประสานงานด้านการท่องเที่ยว ให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยว สร้างแผนส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวระดับจังหวัด โดยมีหัวข้อในอบรม คือ หัวข้อการทบทวนความรู้ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการท่องเที่ยว หัวข้อการสร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในระดับกลุ่มจังหวัด หัวข้อ หลักการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว แก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด และการทัศนศึกษา

6) หลักสูตรผู้ประกอบการท่องเที่ยวท้องถิ่น ใช้สำหรับอบรมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและพนักงาน รวมถึงประชาชนที่สนใจ เพื่อให้มีความรู้ด้านการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยว โดยมีหัวข้อในการอบรม คือ หัวข้อหลักการให้บริการนักท่องเที่ยว หัวข้อหลักการสร้างแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หัวข้อหลักการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ หัวข้อการบริหารการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม และการทัศนศึกษา

ขั้นตอนการประเมินผล และทบทวนการดำเนินการ ได้แก่

7) หลักสูตรทบทวน ความรู้ ด้านการพัฒนาและบริหารการท่องเที่ยว แบบบูรณาการ ใช้สำหรับอบรมทบทวนความรู้แก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทุกภาคส่วน เพื่อทบทวนความรู้ของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การประเมินผล การดำเนินการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศึกษาบทเรียนจากข้อผิดพลาดในการดำเนินการ โดยมีหัวข้อในการอบรม คือ หัวข้อการทบทวนความรู้ ด้านการพัฒนาและบริหารการท่องเที่ยว หัวข้อการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ด้านการท่องเที่ยว

ในการทำ Focus Group Discussion พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนามีความสนใจฝึกอบรมในหลักสูตรอาสาสมัครนำสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว โดยผลการดำเนินการ ได้สรุปใน หัวข้อ 5.1.3

5.1.3 สรุปผลการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมต่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว

ในการพัฒนาความพร้อมด้านการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองฝึกอบรมหลักสูตรอาสาสมัครนำสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ตามความเห็นจากการทำ Focus Group Discussion โดยทดลองอบรมระหว่างวันที่ 21-22 ตุลาคม 2552 ณ ศูนย์การศึกษาจันทร์เกษมชัยนาท อ.สรรคบุรี มีผู้เข้าอบรม จำนวน 45 คน จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยการอบรมดำเนินการในลักษณะการอบรมภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และมีการทดสอบ ผู้เข้าอบรมด้านการสื่อ

ความหมายทางการท่องเที่ยว ผลปรากฏว่า ผู้เข้าอบรม มีความพร้อมในการเป็นนักสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว จำนวน 13 คน ส่วนผู้เข้าอบรมที่เหลือต้องพัฒนาด้านทักษะการนำเสนอ เพิ่มเติม ก็สามารถเป็นนักสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวได้ รวมทั้งทำการประเมินความพึงพอใจในการอบรมพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมเป็นอย่างมาก และเสนอแนะให้ดำเนินการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

5.1.4 สรุปผลการประเมินความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เป้าหมาย ในการสนับสนุนการท่องเที่ยว

จากการสำรวจความพร้อมของบุคลากรในภาพรวม พบว่า บุคลากรภาครัฐเป็นบุคลากรที่มีความพร้อมมากที่สุด บุคลากรภาคประชาชนเป็นบุคลากรที่มีความพร้อมน้อยที่สุด จากการจัดสนทนากลุ่ม และการทดลองฝึกอบรม พบว่า มีบุคลากรที่พร้อมสนับสนุนการท่องเที่ยว แบ่งบุคลากรภาครัฐ ประเภทสนับสนุนการท่องเที่ยว จำนวน 16 คน ประเภทดูแลแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 7 คน ประเภทประสานงานระดับจังหวัด จำนวน 8 คน บุคลากรภาคเอกชน ประเภทอำนวยความสะดวก จำนวน 4 คน ประเภทประกอบการนำเที่ยว จำนวน 7 คน ประเภทเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเอง 4 คน ในภาคประชาชน มีผู้มีความพร้อม จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น มีบุคลากรที่มีความพร้อมในการสนับสนุนจำนวน 62 คน ในการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้พบว่า บุคลากรภาครัฐ ได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ มากที่สุด โดยนำไปประยุกต์ใช้ด้านการวางแผนด้านการท่องเที่ยว การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว การให้ความแก่เยาวชนด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โครงการย่อยที่ 4 กลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท

จังหวัดชัยนาทแต่เดิมเน้นการกำหนดแผนการตลาด โดยการกำหนดเป็นแผนงาน โครงการประจำปี ใช้ประกอบการอนุมัติงบประมาณประจำปีเป็นสำคัญ และยังไม่ดำเนินการกำหนดกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ และปรับให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ แผนการตลาดเดิมยัง การมีการวิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ การแบ่งส่วนทางการตลาด การบริหารการตลาดเป้าหมาย และอื่นๆ ยังไม่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการบูรณาการเพื่อให้บรรลุตามกลยุทธ์นั้นร่วมกัน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังมีความเห็นร่วมกันว่า และมีความต้องการให้แก้ไขโดยเร็วอย่างจริงจังทั้งด้านเนื้อหา ความหลากหลายของสื่อ ความดึงดูดใจ รวมทั้งช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ใช้งบประมาณน้อยเช่น การทำงานความคิดกับสื่อมวลชนทั้งในพื้นที่และส่วนกลางเพื่อประหยัดงบประมาณ เป็นจุดอ่อนที่สำคัญ ซึ่งเป็นความสำคัญสำหรับงานด้านการประชาสัมพันธ์ เดิมจังหวัดชัยนาทพบว่ามี การวางแผนประชาสัมพันธ์ แต่แผนนั้นยังเป็นที่รับรู้ในวงแคบและไม่ได้มีการทบทวนอย่าง

ต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ภาคเอกชนต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก ทั้งด้านธุรกิจที่พึก อาหารและผลิตภัณฑ์อื่นๆ และได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงภาพรวมของจังหวัด และในระดับพื้นที่ ทั้งในด้านกลยุทธ์การตลาด การกำหนดเป้าหมายทางการตลาด การกำหนดตำแหน่งทางการตลาด และอื่นๆ (ขยายความ)

สถานะของกลยุทธ์การตลาดที่จังหวัดชัยนาทที่ใช้อยู่ในช่วง ปี 2551 ใช้กลยุทธ์ปี 2545-2551 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการดำเนินการมีกลยุทธ์การตลาด. วิเคราะห์ตำแหน่งการตลาด ชัยนาทมี 2 สถานะ ควรใช้แบบผสมผสาน 1.) ผู้ตาม (ทางการตลาด) 2.) ผู้ทำชิง + เลียนแบบบ้าง เช่น ตลาดน้ำ + หาดจุดเด่นเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว โดยเน้นกลยุทธ์การตลาดโดยใช้แนวคิดเพื่อสังคม (The Societal Market Concept) ที่ไม่เน้นหวังผลกำไรด้านเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจของลูกค้าและการตลาดเพื่อสังคม ซึ่งปัจจุบันยังใช้กลยุทธ์นี้น้อย ส่วนที่เป็นกรณีศึกษาที่ใช้กลยุทธ์เพื่อสังคมแล้ว ได้ผล คือ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิบูรณะชนบท คร.ป้วย อึ้งภากรณ์ และวนอุทยานแห่งชาติเขาลาวเทียนทอง

ในการแบ่งส่วนการตลาดยังไม่ได้มีความชัดเจนในการแบ่งส่วนการตลาดโดยคำนึงถึงเชิงภูมิศาสตร์ของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจากภาคไหนเชิงประวัติศาสตร์ โดยคำนึงถึงนักท่องเที่ยวเพศ วัยต่างๆ ความต้องการ และเชิงจิตวิทยา เพื่อทราบความหมาย ความคาดหวังของกลุ่มต่างๆ อย่างชัดเจน ผลจากการสำรวจเชิงปริมาณเกี่ยวกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวกลยุทธ์การตลาดประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาค้างคืนจังหวัดชัยนาทเพิ่มขึ้น

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดในระยะต่อไป จังหวัดชัยนาท ควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่เป็นคนในจังหวัดเพิ่มขึ้น จากเดิมที่เน้นคนภายนอกจังหวัด โดยควรเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เชื่อว่าจังหวัดชัยนาทมีของดี มีที่เที่ยวเพียงพอให้ค้างคืน และเพื่อเสริมกำลังใจและสร้างความภูมิใจแก่คนในจังหวัด สร้างแรงดึงดูดใจให้คนในจังหวัด เดินทางท่องเที่ยวในอำเภออื่นๆภายในจังหวัดชัยนาทเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนภายนอกจังหวัด ควรประชาสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารการตลาดให้กลุ่มเป้าหมายปรับเปลี่ยนทัศนคติจากที่คิดว่า จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดเล็กไม่มีอะไรน่าสนใจ เป็นเพียงเมืองทางผ่านเท่านั้น ให้มีภาพความคิดว่า จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่เป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยว กระตุ้นให้เกิดความต้องการเรียนรู้ สัมผัสอย่างเจาะลึก ดังเห็นได้จากกรณีศึกษาค่ายพัฒนาทักษะนักประชาสัมพันธ์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งผลจากการลงพื้นที่สัมผัสสถานที่จริงทำให้เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของสถานที่ท่องเที่ยว สามารถนำความประทับใจที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัด โบราณสถาน สวนนก ไปเผยแพร่แบบปากต่อปากได้ เป็นตัวอย่างของการปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยใช้การสื่อสารผ่านประสบการณ์ตรง และผ่านสื่อบุคคลที่น่าเชื่อถือเช่น ประชาชนชาวบ้าน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล และพระสงฆ์ในสถานที่ท่องเที่ยว ในด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์การตลาดแม้เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก แต่ก็พบว่า จังหวัดชัยนาท ควรพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดในด้านต่างๆ ดังนี้ 1.) วิเคราะห์บทบาทของกลยุทธ์การตลาดเดิมเพื่อปรับ จุดอ่อนและเพิ่มเติมปรับให้เป็นจุดแข็งเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค 2.) เสริม ภาพลักษณ์ของจังหวัดให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยการสื่อสารเชิงรุก ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ นิติสารการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 3.) การกำหนดตำแหน่งทางการตลาด ควรมีความชัดเจนเน้น “จิ๋วแต่แจ๋ว” “งบน้อยสู้ขบมาก” “เมืองเล็ก สู้เมืองใหญ่” 4) กลยุทธ์ด้านราคาเน้น ราคาต่ำ คุณภาพดี ในช่วงต้น สินค้าควรมีความแตกต่างในเชิงรูปแบบและเอกลักษณ์ของชัยนาทมากขึ้น 5.) โอกาสทางการตลาด ควรสร้างโอกาสทางการตลาดเพิ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว ด้านระดับอำเภอกับการท่องเที่ยวระดับกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง โดยวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยว ตลาดการฝึกอบรมด้านการเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ ยังควรเพิ่มแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท ในด้านต่างๆเพิ่มเติม เช่น 1. การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม ควบคู่กับการทำการตลาดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 2. แนวทางพัฒนาด้านการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้า 3. แนวทางการดำเนินมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิม และสร้างตลาดใหม่ โดย 3.1 ควรใช้ แนวความคิดด้านการตลาดเพื่อส่งคมมาใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถกลยุทธ์การตลาด 3.2 พัฒนากลยุทธ์การเป็นพันธมิตรทางการท่องเที่ยว (Partnership/Alliance) 3.3 กลุ่มเป้าหมายด้านการตลาดควรเน้นกลุ่มที่มีความหลากหลาย 3.4 ควรเพิ่มการวิเคราะห์แบ่งส่วนตลาดท่องเที่ยวตาม หลักเกณฑ์เชิงประวัติศาสตร์ 3.5 ควรรักษาและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอยู่แล้ว และสร้างกระแสอย่างต่อเนื่อง เช่น สวนนกชัยนาท 3.6 ควรประชาสัมพันธ์เพื่อให้เห็น จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ 3.7 พัฒนากลยุทธ์การตลาดของจังหวัดชัยนาทให้มีความหลากหลาย เพื่อสร้างทางเลือกให้นักท่องเที่ยว 3.8 ควรศึกษาแนวทางพัฒนากลยุทธ์การตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่ 3.9 ควรส่งเสริมให้มีการแสดงของนกต่างๆ พิพิธภัณฑสถานน้ำเน้นปลา น้ำจืด มากที่สุด 3.10 ควรส่งเสริมให้คนจังหวัดชัยนาทท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น โดยผ่านเครือข่าย สถานศึกษา 3.11 พื้นที่ 7 ตำบล และสถานที่ท่องเที่ยวในที่อื่นๆ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญนั้นจำเป็น ควรวิเคราะห์ SWOT ของแต่ละแห่ง

ในด้านการส่งเสริมการตลาด เมื่อพิจารณาในขั้นตอนวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Stage) จะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทบางแหล่ง เช่น สวนนกชัยนาทเคยผ่านขั้นวงจรชีวิตขั้น เจริญเติบโตเต็มที่ (Maturity Stage) คือเป็นที่รู้จักและลูกค้าเกิดการตัดสินใจซื้อ มีการใช้เป็นแบรนด์ ระดับของจังหวัดชัยนาท ต่อมาในระยะหลังพบว่า เริ่มมีแนวโน้มได้รับความนิยมในขั้นลดลง แต่การ ส่งเสริมการขายยังมากอยู่เช่นเดิม ดังนั้นการวิเคราะห์วงจรชีวิตของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทควร วิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้หลากหลายยิ่งขึ้นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระยะเริ่มต้น คือขั้น

แนะนำ (Introduction Stage) ซึ่งผู้บริโภคยังไม่รู้จักคุณค่าและประโยชน์จะต้องส่งเสริมการตลาดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารว่ามีผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง มีคุณสมบัติอย่างไร สนองตอบความพอใจอย่างไร สร้างความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนเจริญเติบโต (Growth Stage) โดยวัตถุประสงค์กระตุ้นซื้อแบบเลือกสรร เช่น มาเที่ยวชัชวาทซื้อส้มโอชัชวาท ซื้อส้มโอคุณภาพดี หากจะเที่ยวพิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด สวนนกชัชวาทมิให้ศึกษา

นอกจากนี้ควรใช้วิธีการการติดต่อสื่อสารแบบการตลาดแบบผสมผสาน (Integrated Marketing Communication (IMC)) ถ้อยแถลงแนวความคิด 5 ประการ คือ (1) IMC จะใช้การติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบกับลูกค้า (IMC Coordinates multiple customer communication) (2) IMC จะเริ่มต้นที่ลูกค้าไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ (IMC starts with the customer, not the product) (3) IMC พยายามค้นหาการติดต่อสื่อสารทั้งที่ใช้คนและใช้สื่อ (IMC uses nonmedia and media communication) (4) IMC จะสร้างการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางกับลูกค้า (IMC creates two-way communication with customers) (5) การสื่อสารการตลาด (IMC) และเครื่องมือการตลาด (4Ps) ให้สอดคล้องกันภายใต้แผนเดียวกันและบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ ในงานวิจัยนี้ได้ ด้านการประชาสัมพันธ์ แยกเป็นยุทธศาสตร์เฉพาะจากยุทธศาสตร์ทางการตลาด จากงานวิจัยพบว่า ในเชิงทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติ วิเคราะห์แผนประชาสัมพันธ์ทั้งที่เป็นเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม สรุปเป็นกลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งหากประชาชนในพื้นที่ได้เรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้

การบูรณาการ โครงการเพื่อพัฒนาความสามารถการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดชัชวาท นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชัชวาท เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวโดยตั้งใจมีแผนการเพราะจังหวัดชัชวาทมีชื่อเสียงผ่านและไม่มีที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นเป็นพิเศษที่จูงใจให้มาท่องเที่ยวแต่มีวัฒนธรรมและเกษตรกรรมที่นักท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและเป็นการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวให้ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้สะดวก

ตอนที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่ในพื้นที่ทั้ง 7 แห่ง มีศักยภาพและมีขีดความสามารถในการที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีได้ก็จริง แต่ก็มีข้อเสนอแนะและแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถให้มากยิ่งขึ้นได้โดยในลักษณะที่เป็นบูรณาการดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางเกษตร วิสาหกิจชุมชน วัดโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพระบรมธาตุ พระพุทธศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีอยู่แล้ว ทางราชการและประชาชนในพื้นที่นี้ ต้องร่วมมือกันในการ

อนุรักษ์และส่งเสริมให้อยู่ในสภาพเดิม เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

2) ในแต่ละเส้นทางท่องเที่ยว จะต้องมีการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ให้มีความสามารถอธิบายและเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี มีประสิทธิภาพ และเกิดความประทับใจในแก่นักท่องเที่ยวที่มาแล้วอยากกลับมาอีกรอบ รวมทั้งมากับเพื่อนและญาติมาท่องเที่ยวในโอกาสต่อไป

3) ทางจังหวัดโดยผู้รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ควรมีการติดตามประเมินผลเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 3 เส้นทาง อย่างน้อย 6 เดือน เมื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวให้สมบูรณ์และครบวงจรมากยิ่งขึ้น

4) ทางจังหวัดโดยหน่วยงานด้านการเกษตรและการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการท่องเที่ยวให้กับประชาชนใน 7 พื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถด้านสินค้าคุณภาพของการให้บริการ การแปรรูปผลผลิตการเกษตร ปลูกนาชนิดและ พืชผัก ผลไม้ ที่ปลอดภัย

5) มีการส่งเสริมโรงเรียนชาวนาที่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชด้วยสมุนไพรให้มากยิ่งขึ้น เพราะจังหวัดชัยนาท เป็นจังหวัดที่มีขีดความสามารถในการผลิตข้าวมากที่สุดในประเทศ โดยณรงค์ให้ชาวชัยนาทหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

6) ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 7 พื้นที่ ได้มีโอกาสมาประชุมเพื่อพบปะ หรือการสัมมนาร่วมกัน เดือนละ 4 ครั้ง เพื่อช่วยกันเพิ่มขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้เป็นบูรณาการ โดยมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ให้เป็นทุนทางสังคมที่เชื่อมกันด้วยมิตรไมตรี ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

จังหวัดชัยนาทมีศักยภาพในระดับมาก ในหลายด้าน ทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วัฒนธรรม วิสาหกิจชุมชนไม่แตกต่างกับจังหวัดใกล้เคียงมากนัก แต่ยังขาดการส่งเสริม และนำมาดำเนินกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างมีพลัง

การวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค SWOT พบว่า จุดอ่อนที่พบมากที่สุด คือขาดการวิเคราะห์จุดเด่นและ อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสินค้าและบริการ ทำให้ไม่สามารถนำจุดเด่นมาสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ได้

ในการแบ่งส่วนการตลาดนั้นยังไม่ได้มีความชัดเจนในการแบ่งส่วนการตลาดโดยคำนึงถึงเชิงภูมิศาสตร์ของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวจากภาคอื่น ๆ

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดในระยะต่อไป จังหวัดชัยนาท ควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่เป็นคนในจังหวัดเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เน้นคนภายนอกจังหวัด โดยควรเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เชื่อว่าจังหวัดชัยนาทมีของ

ค มีที่เกี่ยวเพียงพอให้ค้างคืน และเพื่อเสริมกำลังใจและสร้างความภูมิใจแก่คนในจังหวัด สร้างแรงจูงใจให้คนในจังหวัด เดินทางท่องเที่ยวในอำเภออื่นๆภายใน จังหวัดชัยนาทเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนภายนอกจังหวัด ควรประชาสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารการตลาดให้กลุ่มเป้าหมายปรับเปลี่ยนทัศนคติจากที่คิดว่า จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดเล็กไม่มีอะไรน่าสนใจ เป็นเพียงเมืองทางผ่านเท่านั้น ให้มีภาพความคิดว่า จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่เป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยว กระตุ้นให้เกิดความ ต้องการเรียนรู้ สัมผัสอย่างเจาะลึก ดังเห็นได้จากกรณีศึกษาค่ายพัฒนาทักษะนักประชาสัมพันธ์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งผลจากการลงพื้นที่สัมผัสสถานที่จริงทำให้เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของสถานที่ท่องเที่ยว สามารถนำความประทับใจที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัด โบราณสถาน สวนนก ไปเผยแพร่แบบปากต่อปากได้ เป็นตัวอย่างของการปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยใช้การสื่อสารผ่านประสบการณ์ตรง และผ่านสื่อบุคคลที่น่าเชื่อถือเช่น ปรากฏูชาวบ้าน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล และพระสงฆ์ในสถานที่ท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ยังควรเพิ่มแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทในด้านต่างๆเพิ่มเติม เช่น 1. การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม ควบคู่กับการทำการตลาดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 2. แนวทางพัฒนาด้านการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้า 3. แนวทางการดำเนินมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิม และสร้างตลาดใหม่ โดย 3.1 ควรใช้แนวความคิดด้านการตลาดเพื่อสังคมมาใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถกลยุทธ์การตลาด 3.2 พัฒนากลยุทธ์การเป็นพันธมิตรทางการท่องเที่ยว (Partnership/Alliance) 3.3 กลุ่มเป้าหมายด้านการตลาดควรเน้นกลุ่มที่มีความหลากหลาย 3.4 ควรเพิ่มการวิเคราะห์แบ่งส่วนตลาดท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์เชิงประวัติศาสตร์ 3.5 ควรรักษาและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอยู่แล้ว และสร้างกระแสอย่างต่อเนื่อง เช่น สวนนกชัยนาท 3.6 ควรประชาสัมพันธ์ให้เห็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ 3.7 พัฒนากลยุทธ์การตลาดของจังหวัดชัยนาทให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างทางเลือกให้นักท่องเที่ยว 3.8 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่ 3.9 ควรส่งเสริมให้มีการแสดงของนกต่างๆ พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำเน้นปลาน้ำจืดมากที่สุด 3.10 ควรส่งเสริมให้คนจังหวัดชัยนาทท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น โดยผ่านเครือข่ายสถานศึกษา 3.11 พื้นที่ 7 ตำบล และสถานที่ท่องเที่ยวในอื่นๆ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

แผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

1. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์จะต้องมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้ว่าจังหวัดชัยนาทนั้นเป็นจังหวัดขนาดเล็ก แต่ก็มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย และน่าสนใจ ทั้งยังต้องสร้างความตระหนักว่าจังหวัดชัยนาทเป็นจุดหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการมาอย่างเจาะจง และต้องการศึกษาเชิงลึกโดยพักค้างคืน

วัดที่ 2 คือ เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเน้นการท่องเที่ยวเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำปุ๋ยชีวภาพ การสร้างมาตรฐานให้กับสวนเกษตร สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะเน้นกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย การเป็นกลุ่มอาชีพ และวิถีชาวบ้าน สำหรับเส้นทางที่ 3 เป็นการบูรณาการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วัด การเกษตร และวิสาหกิจชุมชน จะให้นักท่องเที่ยว ได้ชมทั้งวัด วัฒนธรรม ได้เห็นวิถีชาวบ้าน การทำทฤษฎีใหม่ ของชาวจังหวัดทั้งหมด

เส้นทางท่องเที่ยว

ในการท่องเที่ยวเส้นทางต่าง ๆ ในจังหวัดชัยนาท นอกจากผู้นำทัวร์แล้วเมื่อเดินทางเข้าสู่จังหวัดชัยนาท จะมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่คอยต้อนรับ และให้ความรู้ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ดังนี้ อำเภอเมือง คือ นางชลิตดา เตียนเจริญอำเภอสรรพยา คือ นายจิตร บุตรเมือง อำเภอสรรคบุรี คือ น.ส. ณัฐยา แซ่มสุชี อำเภอวัดสิงห์ คือ นายอำนาจ อ่อนหล้า นอกจากนี้บุคคลเหล่านี้แล้วยังมีผู้ที่ได้เข้ารับการอบรมในโครงการ ซึ่งผ่านการอบรมเป็นนักสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถให้ความรู้ และเป็นผู้นำในการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไว้บริการ

เส้นทางที่ 1 เส้นทางไหว้พระ 9 วัด(ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน)

เดินทางสู่จังหวัดชัยนาทโดยทางหลวงสายเอเชีย เข้านมัสการรอยพระพุทธรบาทจำลองที่วัดเขาท่าพระ(วัดที่ 1) นมัสการรอยพระพุทธรบาทที่เขาท่าพระ รอยพระพุทธรบาทจำลอง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่สวยงาม รวมทั้งบนยอดเขาท่าพระยังเป็นจุดชมเมืองชัยนาทได้รอบทิศทางอีกด้วย เดินทางต่อไปยัง วัดธรรมามูลวรวิหาร(วัดที่ 2) เข้านมัสการ หลวงพ่อธรรมจักรซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อกันว่าลอยนำมา จากทางเหนือมาหมูนอนอยู่หน้าวัด ชาวบ้านช่วยกันนำขึ้นจากน้ำทั้งวัน ก็ไม่สำเร็จแต่ในวันรุ่งขึ้นหลวงพ่อธรรมจักรมาประดิษฐานอยู่หน้า พระวิหารบนเขารธรรมามูลได้เอง ต่อมาเจ้าของจากทางเหนือตามมา เพื่อนำกลับแต่ไม่สามารถนำกลับไปได้ จึงถอดธรรมจักรที่ฝ่าพระหัตถ์ไปต่อมาเชื่อกันว่าหลวงพ่อธรรมจักรเที่ยวลอยน้ำไปยังที่ต่างๆแล้วกลับมาที่เดิมโดยมีแหและพีชน้ำติดองค์พระมาด้วย ชาวบ้านกลัวหลวงพ่อกะหนึหายไปยังถ้ำหน้าวิหารให้หลวงพ่อธรรมจักรอยู่ติดกับผด้านหน้าวิหารจนมาถึงปัจจุบัน หลวงพ่อธรรมจักรมีความศักดิ์สิทธิ์มากในเรื่องการคุ้มครองภัยอันตราย การรักษาโรคภัย การขอลูก แล้วไปต่อยัง วัดปากคลองมะขามเฒ่า(วัดที่ 3) นมัสการหลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า เกจิอาจารย์ชื่อดัง โดยวัดตั้งอยู่บริเวณปากคลองมะขามเฒ่า (แม่น้ำท่าจีน) แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา สาเหตุที่เรียกว่า “วัดปากคลองมะขามเฒ่า” เนื่องจากเดิมมีต้นมะขามเก่าแก่อยู่ต้นหนึ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัด วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่มิที่วาทศน์ที่สวยงามน่ารื่นรมย์ และมีชื่อเสียงด้านพระเครื่องด้วยหลวงปู่ศุข แห่งวัดปากคลองมะขามเฒ่า ได้สร้างพระเครื่องที่เรียกว่า “หลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า” ซึ่งประชาชนนิยมนำไปสักการบูชา

กฎของท่านเป็นแบบทรงไทยโบราณ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของวัดนี้ คือ ภาพเขียนฝาผนังพระหัตถ์ของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ในพระอุโบสถติดอยู่ตามผนังเป็นภาพพุทธประวัติ แต่พระองค์มิได้เขียนเองทั้งหมด มีข้าราชการบริพารร่วมเขียนด้วย ทั้งหมดเขียนด้วยอักษรขอมผนังด้านใต้มีภาพเขียนบอกเวลาที่เขียนไว้คือปี พ.ศ. 2433

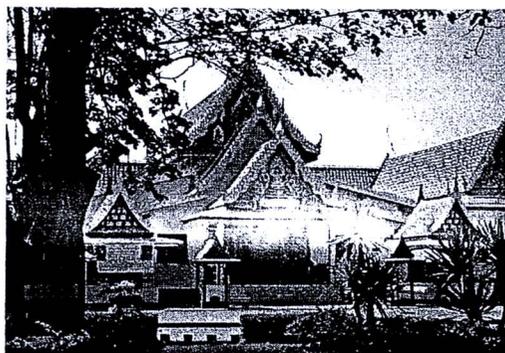
การท่องเที่ยว

ภาคเช้า

เดินทางสู่จังหวัดชัยนาท โดยทางหลวงสายเอเชีย เข้านมัสการรอยพระพุทธรูปบาทจำลองที่วัดเขาท่าพระ(วัดที่ 1) นมัสการรอยพระพุทธรูปบาทที่เขาท่าพระ รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่สวยงาม รวมทั้งบนยอดเขาท่าพระยังเป็นจุดชมเมืองชัยนาทได้รอบทิศทาง อีกด้วย เดินทางต่อไปยัง วัดธรรมามูลวรวิหาร(วัดที่ 2) เข้านมัสการหลวงพ่อธรรมจักรซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อกันว่าลอยนำมาจากทางเหนือมาหมุนวนอยู่หน้าวัด ชาวบ้านช่วยกันนำ ขึ้นจากน้ำทั้งวันก็ไม่สำเร็จแต่ในวันรุ่งขึ้นหลวงพ่อธรรมจักรมาประดิษฐานอยู่หน้าพระวิหารบนเขาธรรมามูลได้เอง ต่อมาเจ้าของจากทางเหนือตามมา เพื่อนำกลับแต่ไม่สามารถนำกลับไปได้จึงถอดธรรมจักรที่ฝาพระหัตถ์ไป ต่อมาเชื่อกันว่าหลวงพ่อธรรมจักรเที่ยวลอยน้ำ ไปยังที่ต่างๆแล้วกลับมาที่เดิม โดยมีแหนและพีชน้ำติดองค์พระมาด้วย ชาวบ้านกลัวหลวงพ่อกจะหนีหายไปจึงก่อผนังวิหารให้หลวงพ่อธรรมจักรอยู่ติดกับผนังด้านหน้าวิหารจนมาถึงปัจจุบัน หลวงพ่อธรรมจักรมีความศักดิ์สิทธิ์มากในเรื่องการคุ้มครองภัยอันตราย การรักษาโรคภัย การขอลูก แล้วไปต่อยัง วัดปากคลองมะขามเฒ่า(วัดที่ 3) นมัสการหลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า เกจิอาจารย์ชื่อดัง โดยวัดตั้งอยู่บริเวณปากคลองมะขามเฒ่า (แม่น้ำท่าจีน) แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา สาเหตุที่เรียกว่า “วัดปากคลองมะขามเฒ่า” เนื่องจากเดิมมีดินมะขามเฒ่าแก่อายุต้นหนึ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัด วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่มิที่วทศน์ที่สวยงามน่ารื่นรมย์ และมีชื่อเสียงด้านพระเครื่องด้วยหลวงปู่ศุข แห่งวัดปากคลองมะขามเฒ่าได้สร้างพระเครื่องที่เรียกว่า “หลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า” ซึ่งประชาชนนิยมนำไปสักการบูชา กฎของ ท่านเป็นแบบทรงไทยโบราณ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของวัดนี้ คือ ภาพเขียนฝาผนังพระหัตถ์ของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ในพระอุโบสถติดอยู่ตามผนังเป็นภาพพุทธประวัติ แต่พระองค์มิได้เขียนเองทั้งหมด มีข้าราชการบริพารร่วมเขียนด้วย ทั้งหมดเขียนด้วยอักษรขอมผนังด้านใต้มีภาพเขียนบอกเวลาที่เขียนไว้คือปี พ.ศ. 2433

ภาพที่ 2 หลวงพ่อธรรมจักร

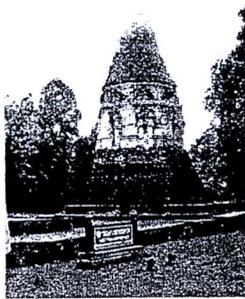
ภาพที่ 3 วัดปากคลองมะขามเฒ่า

กลางวัน

รับประทานอาหาร ที่ ร้านเรือนแพ บริเวณศาลากลางจังหวัดชัยนาท หรือร้านอาหารแพรุ่ง
บริเวณเขื่อนเจ้าพระยา

ภาคบ่าย

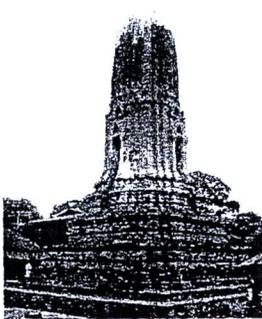
ออกเดินทางต่อไปยังวัดบรมธาตุวรวิหาร(วัดที่ 4) เป็น พระอารามหลวงชั้นโท เป็นวัดเก่าแก่
คู่บ้านคู่เมืองมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นวัดพระบรมธาตุวรวิหารเป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่งใน
จังหวัดชัยนาท เดิมเรียกว่าวัดพระธาตุ หรือวัดหัวเมือง บริเวณแถบนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองชัยนาทมา
ก่อน สร้างตั้งแต่สมัยขอม เรื่องอำนาจอยู่แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ในองค์
พระเจดีย์เป็นสำคัญ ในสมัยพระเจ้าลิไทแห่งกรุงสุโขทัย ได้ทรงจัดการบำรุงและสมโภชพระธาตุ
และวัดพระยาแพรก(วัดที่ 5)วัดพระยาแพรกเป็นวัดร้างตั้งอยู่ติดกับวัดมหาธาตุ มีโบราณสถานที่
สำคัญ คือ เจดีย์ก่ออิฐถือปูนรูปแปดเหลี่ยมทรงสูง สมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งปัจจุบันกรมศิลปากรได้
บูรณปฏิสังขรณ์ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เป็นเจดีย์ที่มีความงดงามมากองค์หนึ่ง และเดินทางต่อไปยัง
วัดพระแก้ว(วัดที่ 6) นมัสการเจดีย์วัดพระแก้ว

ภาพที่ 4 วัดพระยาแพรก

ภาพที่ 5 เจดีย์วัดพระแก้ว

ภาพที่ 6 เจดีย์วัดมหาธาตุ

ภาพที่ 7 เจดีย์เจ้าอ้าย

ซึ่งเป็นศิลปะอยุธยาตอนต้นเพราะมีเค้าโครงศิลปะสุโขทัยผสมที่เห็นได้ชัด คือ พระรัศมีเป็นเปลวเพลิง ถัดจากแท่งสี่เหลี่ยมทรงสูงขึ้นไปเป็นแท่งแปดเหลี่ยม มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปางถวายพระเนตรประทับยืนทั้ง 4 ทิศ แต่ไม่มีพระกระหนาบข้าง เหนือขึ้นไปเป็นย่อเหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง บางทีอาจจะซุ้มพระประทับนั่งอยู่

ตอนบนด้วยก็ได้ แต่หักพังลงมาหมดแล้ว ต่อจากนี้องค์ระฆังเป็นปล้องโถง 12 ปล้อง รวมความสูง 37 เมตร สันนิษฐานว่าสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 มีอายุประมาณ 600-700 ปี ดูตามลักษณะก่อสร้างจะเห็นว่าคนโบราณได้แฝงคติธรรมไว้กับการก่อสร้าง คือ ฐานสี่เหลี่ยมหมายถึงพระพุทธศาสนามีอริยสัจสี่เป็นฐาน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพานซึ่งแทนด้วยยอดเจดีย์ ฐานสูงแปดเหลี่ยมหมายถึงการปฏิบัติให้ถึงพระนิพพานต้องปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปด ปล้องโถง 12 ปล้อง หมายถึง ปฏิจักษมุตปบาท สิ่งที่น่าอัศจรรย์เหมือนลูกโซ่ ความสูง 37 เมตร คือโพธิปักขิยธรรม 37 ประการ อันประกอบด้วย สติปัญญา 4 สัมมปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทริย 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และอริยมรรคมีองค์ 8 พระสถูปเจดีย์แต่เดิมมีเจดีย์บริวารรายล้อมอยู่รอบข้างหลายสิบ องค์เจดีย์นี้ มีผู้กล่าวว่า เป็นราชินีแห่งเจดีย์ทั้งหมดในเอเชียอาคเนย์ และวัดมหาธาตุ(วัดที่ 7) วัดมหาธาตุเดิมเรียกว่า วัดหัวเมือง หรือวัดศิระเมือม ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำน้อยตอนหักโค้งไปทางทิศตะวันออก บางส่วนของวัดทางด้านหน้าขนานไปตามลำน้ำ ด้านเหนือคงจะมีแต่กำแพงที่พังราบหมดแล้ว บริเวณวัดเกือบทุกด้านยกเว้นทางด้านทิศตะวันตกมีอาคารบ้านเรือนปลูกสร้างชิดกำแพงและอยู่ในเขตสุขาภิบาลอำเภอสรรคบุรี มีพระปรางค์ที่เก่าแก่มาก คือ พระปรางค์ทรงยอดกลีบบมะเฟือง พระปรางค์องค์นี้สร้างด้วยอิฐถือปูน สูงประมาณ 20 เมตร อยู่ด้านซ้ายของพระวิหาร ลักษณะของพระปรางค์น่าจะได้รับอิทธิพลเช่นเดียวกับปรางค์ 5 กลีบบมะเฟืองศิลปะแบบลพบุรีดังเช่นวัดมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี แต่ลักษณะกลีบบมะเฟืองของพระปรางค์วัดมหาธาตุเมืองสรรคบุรีนั้น มีรูปทรงที่ขลุคกว่า ฐานเป็นรูปแปดเหลี่ยม เรือนธาตุมีซุ้มจรณะนำทั้ง 4 ทิศ ภายในซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นพระพุทธรูปแบบศิลปะอยุธยา ยอดพระปรางค์ส่วนบนมีภาพสลักเป็นภาพเทพนม สภาพในปัจจุบันมีความสมบูรณ์เนื่องจากการบูรณะจาก กรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ. 2526 ทำให้ดูเด่นเป็นสง่ายิ่งขึ้น แล้วไปต่อยังวัดสองพี่น้อง(วัดที่ 8) เข้ามเจดีย์ปรางค์ 2 องค์ เป็นปรางค์สมัยลพบุรี องค์ใหญ่ก่อนข้างสมบูรณ์ มีลายปูนปั้นประดับประดางดงามมาก ด้านทิศตะวันออกมีสภาพชำรุดเนื่องจากต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่บริเวณใกล้เคียงทำให้รากชอนไชเข้าไปในฐานเจดีย์ ปัจจุบันต้นไม้ดังกล่าวถูกตัดโค่นลง ซึ่งมีประวัติ คือ รัชสมัยสมเด็จพระนครินทราราช อโรสองค์ที่ 5 ของขุนหลวงพระจ้าว พระองค์เข้าพระทัยว่าในการข้างหน้ากรุงสุโขทัยจะต้องไม่มีเชื้อพระวงศ์สุโขทัยปกครองอีกต่อไป เพื่อที่จะให้ราชโอรสทั้ง 3 ของพระองค์ได้ครอบครองหัวเมืองฝ่ายเหนือและคุ้นเคยกับการปกครองบ้านเมือง จึงโปรดให้โอรสองค์ใหญ่ ซึ่งทรงพระนามว่าเจ้าอ้ายพระยา ไปครองเมืองสุพรรณบุรี เจ้าอ้ายพระยาโอรสองค์ที่ 2 ไปครองเมืองแพรก หรือศรีอยุธยา (อำเภอสรรคบุรี

ในปัจจุบันนี้) เจ้าสามพระยาโอรสองค์ที่ 3 ไปครองเมืองชัยนาท ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนครินทรราชธิราช เสด็จสวรรคต ความทราบถึงเจ้ายี่พระยาก่อนจึงได้เตรียมการที่จะขึ้นครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนต่อจากพระราชบิดา ฝ่ายเจ้าอ้ายพระยาเมื่อสืบทราบว่า พระราชอนุชากองทัพไปกรุงศรีอยุธยาเพื่อต้องการจะครอบครองราชย์สมบัติจึงรีบยกกองทัพไปบ้าง ประสงค์จะขึ้นครองราชย์สมบัติเช่นกัน กองทัพทั้งสองพบกันที่ตำบลป่าดำน แขวงกรุงศรีอยุธยา จึงเกิดรบพุ่งกัน ในที่สุดก็สิ้นพระชนม์ลงทั้งสองพระองค์พร้อมกันด้วยการกระทำยุทธหัตถี ฝ่ายเจ้าสามพระยา ซึ่งขณะนั้นครองเมืองชัยนาทอยู่ เมื่อสมเด็จพระเชษฐาสิ้นพระชนม์ ทั้งสองพระองค์แล้วจึงได้ขึ้นเสวยราชย์ครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนพระราชบิดาทรงพระนามว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 จึงสร้างไว้เป็นอนุสรณ์เจ้าอ้ายพระยาและเจ้ายี่พระยา ในบริเวณใกล้เคียงกันมีวัดโตนดหลาย (วัดที่ 9) อยู่ติดกันกับวัดสองพี่น้อง มีเจดีย์ที่มีลักษณะของศิลปะสุโขทัย เป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ หรือทรงคอกบัว องค์เจดีย์เป็นรูปทรงสูงย่อมุมคล้ายพระปรางค์

ภาพที่ 8 เจดีย์เจ้าอ้าย

ภาพที่ 9 เจดีย์วัดโตนดหลาย

เส้นทางที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวเกษตรและวิสาหกิจชุมชน(ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน)

การท่องเที่ยว

วันที่ 1 ของการท่องเที่ยว

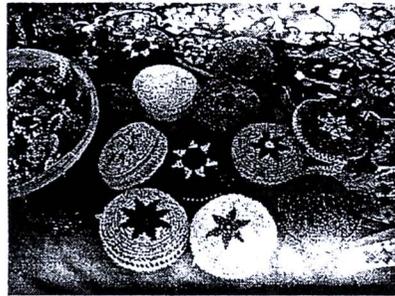
ภาคเช้า

เดินทางสู่จังหวัดชัยนาท และเข้าชมสวนส้มโอพวงฉัตร ชมสวนส้มโอขนาดใหญ่ ที่สามารถพัฒนาคุณภาพส้มโอขาวแตงกวาและผลไม้อื่น ให้มีคุณภาพดีเหมือนกันตลอดทุกฤดู จากผลการทดลองทำสารชีวภาพ ทั้งหมด 18 สูตรจนเป็นวิทยากรสำหรับโรงเรียนชาวนาและชาวสวน มีกิจกรรมการสาธิต การปลูกการดูแลสวนส้ม การขยายพันธุ์ และกระบวนการลดต้นทุนในการบำรุงพืชและกำจัดศัตรูพืช ชมการสาธิตการร้อยลูกปัดบริเวณหน้าสวนนกเป็นร้านผลิตและจำหน่ายเครื่องแต่งกายที่ทำ

จากลูกปัด สามารถเข้าร่วมกิจกรรม การร้อยลูกปัดเป็นกำไล แหวน กระเป๋า สร้อยคอ และวิธีการนำลูกปัดผสมผสานเข้ากับเครื่องใช้และเสื้อผ้า

ภาพที่ 10 สวนพวงจันทร์

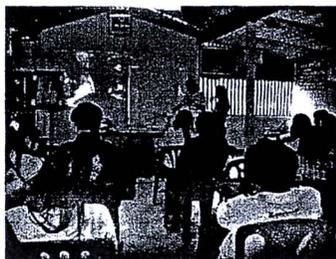
ภาพที่ 11 ผลิตภัณฑ์ลูกปัด

กลางวัน

รับประทานอาหารเที่ยงที่ร้านอาหารต้นตะขบที่บริเวณเขื่อนเจ้าพระยา

ภาคบ่าย

เข้าชมสาริตเกษตรทฤษฎีใหม่สวนพยุขฉวี มีการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งพื้นที่การเกษตร เป็นแหล่งน้ำ ไร่นาสวนผสม และที่อยู่อาศัย เป็นการส่งเสริม การเกษตรปลอดสารพิษ และปลูกต้นไม้เพียงแห่งเดียวในจังหวัดชัยนาท นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเหมาะสำหรับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน เกษตรทฤษฎีใหม่แบบครบวงจรที่นักท่องเที่ยวสามารถทดลองทำกิจกรรมได้

ภาพที่ 12 สวนพยุขฉวี

ภาคเย็น

รับประทานอาหารที่สวนพยุขฉวี และเดินทางเข้าพักค้างคืนที่โรงแรมชัยนาทนันทน์

กระบวนการผลิตเปลือกส้มโอควน การจัดการโรงเรือนให้ได้มาตรฐาน เหมาะกับการเข้าศึกษาดูงาน
วิธีการผลิตที่ได้มาตรฐาน

ภาพที่ 15 หุ่นฟางนก

ภาพที่ 16 น้ำปลาดราเขื่อนเจ้าพระยา

เส้นทางที่ 3 เส้นทางบูรณาการวัฒนธรรม เกษตร และวิสาหกิจชุมชน (ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน)

การท่องเที่ยว

วันที่ 1 ของการท่องเที่ยว

ภาคเช้า

เดินทางสู่จังหวัดชัยนาท โดยรถทัวร์ โดยมีมัคคุเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้ดูแลต้อนรับ
และอำนวยความสะดวกแก่ท่านก่อนออกเดินทาง

ถึงสถานจังหวัดชัยนาท เมืองชัยนาท แต่เดิมตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท
จังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยอาศัยลำน้ำเจ้าพระยาเป็นกำแพงด้าน
ตะวันออก และด้านเหนือติดปากแม่น้ำน้อย(ปากคลองแพรกศรีราชา) อาศัยลำน้ำน้อยเป็นกำแพงด้าน
ตะวันตก ทิศใต้มีแนวกำแพงเป็นมูลดินปรากฏอยู่ก่อนที่จะสร้างเขื่อนเจ้าพระยา แต่ปัจจุบันมูลดินนี้
ถูกทำลายไปหมดแล้วเมื่อสร้างประตูน้ำบรมธาตุ เมืองชัยนาทเก่านั้นจะเป็นเมืองโบราณมาก่อน ใน
ลักษณะของเมืองซ้อนเมือง สังเกตได้จากองค์พระบรมธาตุของวัดพระบรมธาตุวรวิหาร สร้างด้วยศิลา
แลงทั้งองค์ ที่เป็นสถาปัตยกรรมอุทงผสมกับสุโขทัย

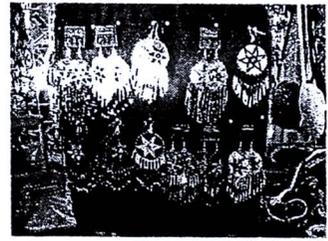
เริ่มต้นการท่องเที่ยวโดยการเยี่ยมชม สวนส้มโอพวงฉัตร ชมสวนส้ม โอขนาดใหญ่ ที่สามารถ
พัฒนาคุณภาพส้ม โอขาวแดงกวางและผลไม้อื่น ให้มีคุณภาพเดียวกันตลอดทุกฤดู จากผลการทดลอง
ทำสารชีวภาพ ทั้งหมด 18 สูตรจนเป็นวิทยากรสำหรับโรงเรียนชานาและชาวสวน มีกิจกรรมการ
สาธิต การปลูกการดูแลสวนส้ม การขยายพันธุ์ และกระบวนการลดต้นทุนในการบำรุงพืชและกำจัด
ศัตรูพืช

ภาพที่ 17 สวนพวง

ภาพที่ 18 สวนนก

ภาพที่ 19 ร้านลูกปัด

ต่อด้วยเข้าชมสวนนก ที่มีนกกว่าร้อยชนิด ครงนกที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียในเนื้อที่ 26 ไร่ สูง 24 เมตร กว้าง 180 เมตร ยาว 240 เมตร สวนนกชยันตนอกจากจะมีนกมากมายหลายชนิดแล้ว ยังมีสัตว์อื่นๆให้ชมอีก เช่น ผีเสื้อ งู กระจ่าง และชมพิพิธภัณฑ์ปลา ที่ได้รวบรวมปลาทุกชนิดที่พบในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณจังหวัดชยันต นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างความเพลิดเพลินอีก เช่น สวนน้ำ หุ่นฟางนก น้ำตกจำลอง และนมัสการ รอยพระพุทธรูปที่เขาทำพระรอยพระพุทธรูปจำลอง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่สวยงาม รวมทั้งบนยอดเขาทำพระยังเป็นจุดชมเมืองชยันตได้รอบทิศทาง อีกด้วย และร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกจัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวแวะเข้าร้านร้อยลูกปัด ร้านผลิตและจำหน่ายเครื่องแต่งกายที่ทำจากลูกปัด สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการร้อยลูกปัดเป็นกำไล แหวน กระเป๋า สร้อยคอ และวิธีการนำลูกปัดผสมผสานเข้ากับเครื่องใช้และเสื้อผ้า นอกจากนี้ยังมีสินค้าพื้นบ้านพื้นเมือง ซึ่งเป็นฝีมือของชาวบ้านอำเภอต่าง ๆ เหมาะเป็นของฝากที่ระลึก จำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ในราคาข่อมเยาชมการสาธิตวิธีการร้อยลูกปัดบริเวณหน้าสวนนก

กลางวัน

รับประทานอาหาร ที่ร้านอาหารแพรงบริเวณเขื่อนเจ้าพระยา

ภาคบ่าย

เข้าชมสวนพวงขวัญ เกษตรทฤษฎีใหม่ ที่มีการแบ่งพื้นที่การเกษตร เป็นแหล่งน้ำ ไร่นา สวนผสม และที่อยู่อาศัย เป็นการส่งเสริม การเกษตรปลอดสารพิษ และปลูกเลี้ยงพืชเชิงเดี่ยวในจังหวัดชยันต นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเหมาะสำหรับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน เกษตรทฤษฎีใหม่ กลุ่มน้ำปลาตราเขื่อนเจ้าพระยา เข้าชมกิจกรรมวิธีการทำปลาไร่และน้ำปลาปลาสร้อย เข้าเรียนรู้กระบวนการผลิตน้ำปลา และกระบวนการผลิตชาสมุนไพร กลุ่มหุ่นฟางนก ชมการสาธิตวิธีการใช้ฟางข้าวประดิษฐ์เป็นนกทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีสมรรถนะในการสาธิตงานประดิษฐ์นกแบบมีส่วนร่วม ทำนกขนาดเล็ก และเยี่ยมชมผลงานนกขนาดใหญ่ที่ชนะเลิศการประกวดนกในงานวันหุ่นฟางนกของจังหวัดชยันต

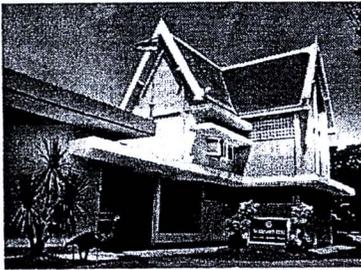

ภาพที่ 20 หุ่นฟางนก

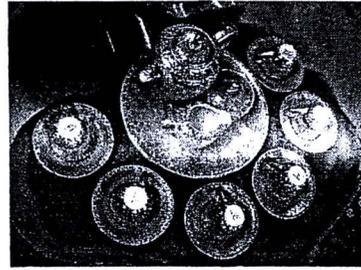
กลุ่มเปลือกส้มโอหวาน เข้าชมกระบวนการผลิตเปลือกส้มโอหวาน การจัดการโรงเรือนให้ได้มาตรฐาน เหมาะกับการเข้าศึกษาดูงานวิธีการผลิตที่ได้มาตรฐาน

เขื่อนเจ้าพระยา เขื่อนเจ้าพระยามีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็ก ยาว 237.50 เมตร สูง 16.5 เมตร ดัดตั้งบานประตูเหล็กรูปโค้งสูง 7.50 เมตร มีช่องระบายให้น้ำไหลผ่านขนาดกว้าง 12.50 เมตร จำนวน 16 ช่อง ประตูน้ำสำหรับเรือสัญจรติดกับเขื่อนด้านขวา กว้าง 14 เมตร ยาว 170.50 เมตร เรือขนาดใหญ่สามารถผ่านเข้าออกได้ บนสันเขื่อนมีสะพานกว้าง 7 เมตร ระบายน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 20 ตัน และมีทางระบายน้ำล้นฉุกเฉินสร้างบนคันกันน้ำซ้ายมือเหนือเขื่อนเจ้าพระยา กว้าง 10 เมตร ยาว 1,000 เมตร เพื่อช่วยระบายน้ำเมื่อเกิดอุทกภัยอัตราการระบายน้ำผ่านเขื่อนสูงสุดประมาณ 3,300 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที แต่การปล่อยน้ำจะควบคุมให้อยู่ในระดับไม่เกิน 2,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เพื่อมิให้กระทบต่อพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทศนิยมภาพรอบเขื่อนสวยงาม ช่วงเดือนมกราคมในบริเวณแม่น้ำเหนือเขื่อนจะมีฝูงนกเป็ดน้ำนับหมื่นมาอาศัยหากิน เขื่อนนี้ใช้ประโยชน์ด้านการชลประทาน การทดน้ำเพื่อการเกษตร โดยระบายน้ำจากแม่น้ำในภาคเหนือสู่ภาคกลางและอ่าวไทย ส่งน้ำไปในพื้นที่เพาะปลูกภาคกลางเข้าคลองส่งน้ำสายใหญ่รวม 5 สาย คือ แม่น้ำน้อย แม่น้ำสุพรรณบุรี (ท่าจีน) คลองมะขามเฒ่า-อู่ทอง คลองชัยนาท-ป่าสัก และคลองชัยนาท-อยุธยา และยังใช้ผลิตไฟฟ้าสำหรับจ่ายในจังหวัด ต่อจากนั้นเดินทางไปยัง วัดบรมธาตุวรวิหาร ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นโท เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองมาตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยาตอนต้น วัดพระบรมธาตุวรวิหาร เป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่งในจังหวัดชัยนาท เดิมเรียกว่าวัดพระธาตุ หรือวัดหัวเมือง บริเวณแถบนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองชัยนาทมาก่อน สร้างตั้งแต่สมัยขอม เรื่องอานาจออยู่แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีพระบรมสารีริกธาตุ อยู่ในองค์พระเจดีย์เป็นสำคัญ ในสมัยพระเจ้าลิไทแห่งกรุงสุโขทัย ได้ทรงจัดการบำรุงและสมโภชพระธาตุ องค์เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จะสร้างมาแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอน องค์เจดีย์เป็นทรงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสซึ่งค่อยๆ ขึ้น ไปรับรองได้องค์ระฆัง มีซุ้มจรณะเล็ก ๆ ทั้งสี่ด้าน ภายในประดิษฐานพระปางนาคปรกทั้ง 4 ทิศ หน้าบันของซุ้มจรณะมี 2 ชั้นซ้อนกัน มีปูนปั้นประดับเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบเหนือฐานบัวหงายสี่กลีบอยู่ตรงกลาง มี ประนมมืออยู่ทั้ง 2 ข้างของพระพุทธรูป พระพุทธรูปในซุ้มกลางหน้าทางทิศ

ตะวันออกอาจยังคงเป็นของที่ทำมาแต่เดิมไม่ได้แก้ไข หน้าตักกว้าง 23 เซนติเมตร สูงจากฐานจรดพระเศียร 31 เซนติเมตร ครองจีวรแบบห่มตรงหรือห่มเฉียง ผ้าสังฆาฏิพาดลงมาเกือบถึงพระหัตถ์ ลักษณะของพระเศียรและพระพักตร์มีเค้าของศิลปะลพบุรีหรืออุทธรุ่นแรก ระหว่างขุมจะรำนี้นี้มีผนังทำเป็นมุมเหลี่ยมขึ้น ไปรองรับองค์ระฆัง และเหนือมุมระหว่างหน้าบันของขุมจะรำนี้อย่างทำเป็นเจดีย์ขนาดเล็ก มีขุมประดิษฐานพระพุทธรูปอีกหลายองค์เรียงรายอยู่โดยรอบ จากนั้นถึงองค์ระฆัง ทรงกลมรองรับปลียกยอด ส่วนบนสุดมีลักษณะเป็นโลกประดับทำนองเป็นฉัตรประดับอีกต่อหนึ่ง

ภาพที่ 21 วัดบรมธาตุ

ภาพที่ 22 ชัยนาทเชรามิก

ภาคเย็น

รับประทานอาหารและพักผ่อนที่ร้านอาหารและรีสอร์ทบนถนนที่

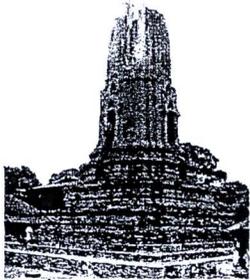
วันที่ 2 ของการท่องเที่ยว

ภาคเช้า

รับประทานอาหารเช้าที่โรงแรม และออกเดินทางเข้าชมการผลิตเครื่องลายครามและเบญจรงค์ ณ กลุ่มชัยนาทเชรามิก ร่วมกิจกรรมการเขียนลายคราม ชมการสาธิตกระบวนการผลิตเบญจรงค์และเครื่องลายคราม การปั้น การเขียนลวดลายไทยโบราณ เช่น ลายดอกผักชี ดอกพุดตาน ลายมุกเป็นต้น และเลือกซื้อสินค้าด้วยชา กาแฟ เครื่องใช้ที่มีลวดลายเอกลักษณ์ไทย เข้านมัสการพระ ณ วัดมหาธาตุ วัดมหาธาตุเดิมเรียกว่า วัดหัวเมือง หรือวัดศิระเมือง ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำน้อย ตอนหักโค้งไปทางทิศตะวันออก บางส่วนของวัดทางด้านหน้าขนานไปตามลำน้ำ ด้านเหนือคงจะมีแต่กำแพงที่พังราบหมดแล้ว บริเวณวัดเกือบทุกด้านยกเว้นทางด้านทิศตะวันตกมีอาคารบ้านเรือนปลูกสร้างชิดกำแพง และอยู่ในเขตสุขาภิบาลอำเภอสรรคบุรี มีพระปรางเก่าแก่ คือ พระปรางค์ทรงยอดกลีบมะเฟือง พระปรางค์องค์นี้สร้างด้วยอิฐถือปูน สูงประมาณ 20 เมตร อยู่ด้านซ้ายของพระวิหาร ลักษณะของพระปรางค์น่าจะได้รับอิทธิพลเช่นเดียวกับปรางค์ 5 กลีบมะเฟืองศิลปะแบบลพบุรีดังเช่นวัดมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี แต่ลักษณะกลีบมะเฟืองของพระปรางค์วัดมหาธาตุเมืองสรรคบุรีนั้น มี

รูปทรงที่ชุลลุกกว่า ฐานเป็นรูปแปดเหลี่ยม เรือนธาตุมีซุ้มจรนำทั้ง 4 ทิศ ภายในซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นพระพุทธรูปแบบศิลปะอยุธยา ยอดพระปรางค์ส่วนบนมีภาพสลักเป็น

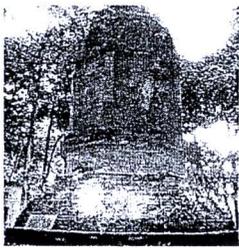
ภาพเทพนม สภาพในปัจจุบันมีความสมบูรณ์เนื่องจากได้รับการบูรณะจาก กรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ. 2526 ทำให้ดูเด่นเป็นสง่ายิ่งขึ้น จากนั้นเดินทางสู่ วัดสองพี่น้อง เข้าชมเจดีย์ปรางค์ 2 องค์ เป็นปรางค์สมัยลพบุรี องค์ใหญ่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีลายปูนปั้นประดับประดางดงามมาก ด้านทิศตะวันออกมีสภาพชำรุดเนื่องจากต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่บริเวณใกล้เคียงทำให้รากชอนไชเข้าไปในฐานเจดีย์ ปัจจุบันต้นไม้ดังกล่าวถูกตัดโค่นลง ซึ่งมีประวัติ คือ รัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เสด็จออกตีเมืองหงสาวดีของพม่า พระองค์เข้าพระทัยว่าในการขังหน้ากรุงสุโขทัยจะต้องไม่มีเชื้อพระวงศ์สุโขทัยปกครองอีกต่อไป เพื่อที่จะให้ราชโอรสทั้ง 3 ของพระองค์ได้ครอบครองหัวเมืองฝ่ายเหนือและคุ้นเคยกับการปกครองบ้านเมือง จึงโปรดให้โอรสองค์ใหญ่ ซึ่งทรงพระนามว่าเจ้าอ้ายพระยา ไปครองเมืองสุพรรณบุรี เจ้าอ้ายพระยาโอรสองค์ที่ 2 ไปครองเมืองแพรก หรือศรีอยุธยา (อำเภอสุพรรณบุรีในปัจจุบันนี้) เจ้าสามพระยาโอรสองค์ที่ 3 ไปครองเมืองชัยนาท ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคต ความทราบถึงเจ้าอ้ายพระยาก่อนจึงได้เตรียมการที่จะขึ้นครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนต่อจากพระราชบิดา ฝ่ายเจ้าอ้ายพระยาเมื่อสืบทราบว่า พระราชอนุชายกกองทัพไปกรุงศรีอยุธยาเพื่อต้องการจะครอบครองราชย์สมบัติจึงรีบยกกองทัพไปบ้าง ประสงค์จะขึ้นครองราชสมบัติเช่นกัน กองทัพทั้งสองพบกันที่ตำบลป่าดำน แขวงกรุงศรีอยุธยา จึงเกิดรบพุ่งกัน ในที่สุดก็สิ้นพระชนม์ลงทั้งสองพระองค์ พร้อมกันด้วยการกระทำยุทธหัตถี ฝ่ายเจ้าสามพระยา ซึ่งขณะนั้นครองเมืองชัยนาทอยู่เมื่อ สมเด็จพระเชษฐาธิราชสิ้นพระชนม์ ทั้งสองพระองค์แล้วจึงได้ขึ้นเสวยราชย์ครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนพระราชบิดา ทรงพระนามว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 จึงสร้างไว้เป็นอนุสรณ์เจ้าอ้ายพระยาและเจ้าอ้ายพระยา

ภาพที่ 23 เจดีย์วัดมหาธาตุ

ภาพที่ 24 เจดีย์เจ้าอ้าย

ภาพที่ 25 เจดีย์เจ้าอ้อ

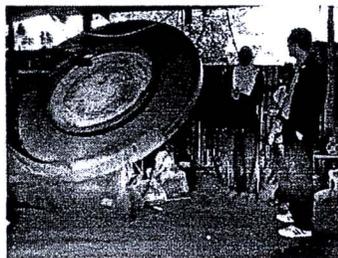

ภาพที่ 26 เจดีย์วัดพระแก้ว

เดินทางต่อไปยังวัดพระแก้ว องค์เจดีย์นี้ มีผู้กล่าวว่า เป็นราชินีแห่งเจดีย์ทั้งหมดในเอเชียอาคเนย์ นมัสการเจดีย์วัดพระแก้วซึ่งเป็นศิลปะอยุธยาตอนต้นเพราะมีเค้าโครงศิลปะสุโขทัยผสมที่เห็นได้ชัด คือ พระรัศมีเป็นเปลวเพลิง ถัดจากแท่งสี่เหลี่ยมทรงสูงขึ้นไปเป็นแท่งแปดเหลี่ยม มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปางถวายพระเนตรประทับยืนทั้ง 4 ทิศ แต่ไม่มีพระกระหนาบข้าง เหนือขึ้นไปเป็นย่อเหลี่ยมอีกชั้นหนึ่ง บางทีอาจจะซุ้มพระประทับนั่งอยู่ตอนบนด้วยก็ได้ แต่หักพังลงมาหมดแล้ว ต่อจากนี้องค์ระฆังเป็นปล้องโกลน 12 ปล้อง รวมความสูง 37 เมตร สันนิษฐานว่าสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 มีอายุประมาณ 600-700 ปี ดูตามลักษณะก่อสร้างจะเห็นว่าคนโบราณได้แฝงคติธรรมไว้กับการก่อสร้าง คือ ฐานสี่เหลี่ยมหมายถึงพระพุทธรูปสามมือนิริยศักดิ์เป็นฐาน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ

พระนิพพานซึ่งแทนด้วยยอดเจดีย์ ฐานสูงแปดเหลี่ยมหมายถึงการปฏิบัติให้ถึงพระ นิพพาน ต้องปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์แปด ปล้องโกลน 12 ปล้อง หมายถึง ปฏิกิจสมุทฺตปบาท สิ่งที่น่าอัศจรรย์เหมือนลูกโซ่ ความสูง 37 เมตร คือโพธิปักขิยธรรม ธรรมเป็นเครื่องตรัสรู้ 37 ประการอันประกอบด้วย สติปัญญา 4 สัมมปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และอริยมรรคมีองค์ 8 พระสถูปเจดีย์แต่เดิมมีเจดีย์บริวารรายล้อมอยู่รอบข้างหลายสิบ

กลุ่มข้าวแตน กิจกรรมเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการผลิตข้าวแตน และเลือกซื้อสินค้าเป็นของฝาก ชมกลุ่มชมพูนุสนไพร เข้าชมกระบวนการผลิตชมพูนุสนไพร เหมาะสำหรับการเป็นสถานที่ดูงาน การผลิตที่ได้มาตรฐาน ชมการทำนาปลอดสารที่โรงเรียนชานนา เข้าร่วมกิจกรรมการเพาะกล้า โยนกล้า เรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ การสาธิตการผลิตสารชีวภัณฑ์ และวิธีการทำข้าวออกแบบง่าย ดูสวนส้มอุดมสวนส้มโอขาวแดงกว่าที่ได้รับมาตรฐาน Q และ GAP เหมาะสำหรับการเป็นสถานที่ดูงาน การจัดการสวน ส้มโอ การรักษาคุณภาพและชมกิจกรรมการสาธิตวิธีการดูแลสวนส้มโอ

ภาพที่ 27 โรงเรียนชานนา

กลางวัน

รับประทานอาหารที่ร้านแม่ชีว

ภาคบ่าย

วัดธรรมามูลวรวิหาร เข้านมัสการหลวงพ่อธรรมจักรซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อกันว่าลอยมาจากทางเหนือมาหมุนวนอยู่หน้าวัด ชาวบ้านช่วยกันนำขึ้นจากน้ำทั้งวันก็ไม่สำเร็จแต่ในวันรุ่งขึ้นหลวงพ่อธรรมจักรมาประดิษฐานอยู่หน้าพระวิหารบนเขารธรรมามูลได้เอง ต่อมา เจ้าของจากทางเหนือตามมานำกลับแต่ไม่สามารถนำกลับไปได้จึงถอดธรรมจักรที่ฝ่าพระหัตถ์ไป ต่อมาเชื่อกันว่าหลวงพ่อธรรมจักรเที่ยวลอยน้ำไปยังที่ต่างๆแล้วกลับมาที่เดิมโดยมีเหินและพีชน้ำติดองค์พระมาด้วย ชาวบ้านกลัวหลวงพ่อจะหนีหายไปจึงก่อผนังวิหารให้หลวงพ่อธรรมจักรอยู่ติดกับผนังด้านหน้าวิหารจนมาถึงปัจจุบัน หลวงพ่อธรรมจักรมีความศักดิ์สิทธิ์มากในเรื่องการคุ้มครองภัยอันตราย การรักษาโรคภัย การขอลูก จากนั้นเข้าชมสวนลุงกลั่นชมการสาธิตวิธีการปลูกส้มโอขาวแตงกวา เข้าชมกิจกรรมการสาธิตการปลูกส้มโอ และการดูแลรักษา มีการทดลองปลูกและห่อผลส้มด้วยกระดาษเซลลูโลส พิเศษช่วยให้ส้มโอผิวสวยและน้ำหนักเพิ่ม เหมาะสำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้และสถานที่ดูงานด้านการปลูกส้มโอ เดินทางต่อไปยัง วัดปากคลองมะขามเฒ่า นมัสการหลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า เป็นวัดที่ตั้งอยู่บริเวณปากคลองมะขามเฒ่า (แม่น้ำท่าจีน) แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา สาเหตุที่เรียกว่า “วัดปากคลองมะขามเฒ่า” เนื่องจากเดิมมีดินมะขามเก่าแก่อยู่ดินหนึ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัด วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่มิที่วัดที่สวยงามน่ารื่นรมย์ และมีชื่อเสียงด้านพระเครื่องด้วยหลวงปู่ศุข แห่งวัดปากคลองมะขามเฒ่าได้สร้างพระเครื่องที่เรียกว่า “หลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า” ซึ่งประชาชนนิยมนำไปสักการบูชา กุฎีของท่านเป็นแบบทรงไทยโบราณ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของวัดนี้ คือ ภาพเขียนฝีมือพระหัตถ์ของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ในพระอุโบสถติดอยู่ตามผนังเป็นภาพพุทธประวัติ แต่พระองค์มิได้เขียนเองทั้งหมด มีข้าราชการบริพารร่วมเขียนด้วย ทั้งหมดเขียนด้วยอักษรขอมผนังด้านใต้มีภาพเขียนบอกเวลาที่เขียนไว้คือปี พ.ศ. 2433 และชื่อที่นอนดักคะนงเข้าชมการสาธิตการทำที่นอน โดยเริ่มจากวิธีการตัดผ้า การทำลายที่นอน การอัดนุ่น วิธีการยกขอบที่นอน และเลือกซื้อสินค้าเป็นของฝาก

ภาพที่ 28 วัดปากคลองมะขามเฒ่า

ภาคเย็น

รับประทานอาหารที่ร้านเชียงราย เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ เส้นทางท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดชัยนาท ปรากฏในภาคผนวก

ตอนที่ 4 สรุปผลการพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

ตำบล สถานที่ ท่องเที่ยว	ขีดความสามารถในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว			
	ด้านวัฒนธรรม	ด้านเกษตรและ วิสาหกิจชุมชน	ด้านการพัฒนา บุคลากร	ด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์
ตำบลมะขาม เฒ่า อำเภอวัดสิงห์	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ - รูปเหมือนหลวงปู่สุข - ภาพจากฝีพระหัตถ์ กรมหลวงชุมพร - ศาลเจ้าพ่อจ้อย	กลุ่มที่มีศักยภาพ คือกลุ่มส้มโอ นายก齡 กลุ่มวิสาหกิจที่ ได้รับการพัฒนา คือกลุ่มน้ำพริก นกแก้ว	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 4 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ โดยฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยวเดิม
ตำบลธรรมามูล อำเภอเมือง	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ หลวงพ่ ธรรมจักร หลวงพ่โต ใบเสมาคู่สิวลัย แดง ยอดเขาธรรมมูล	กลุ่มที่มีศักยภาพ คือกลุ่มสวน มะเขือยาวเสียบ ยอดกลุ่ม วิสาหกิจที่ได้รับ การพัฒนาคือ กลุ่มที่นอน	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 7 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ การวิเคราะห์ ตำแหน่งทาง การตลาด
ตำบลเขาท่า พระ อำเภอเมือง	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ สวนนก แหล่งพันธุ์ปลาน้ำ จืด วัดเขาท่าพระ	กลุ่มที่มีศักยภาพ คือสวนพุง ขวัญและกลุ่ม ส้มโอพวงฉัตร กลุ่มวิสาหกิจที่ ได้รับกลุ่มลูกปัด กลุ่มปลาอย่าง	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 11 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ การวิเคราะห์ ตำแหน่งทาง การตลาด

		กลุ่มน้ำปลาตรา เขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มห้วยฟางนก		
ตำบลตลุก อำเภอสรรพยา	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ	กลุ่มน้ำปลาตรา เขื่อนเจ้าพระยา กลุ่มห้วยฟางนก สวนส้มโอพยุ งขวัญ	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 5 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ โดยฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยวเดิม
ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ เขื่อนเจ้าพระยา พร อุโบสถวัดกรุณา	กลุ่มแชมป์ สมุนไพร	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 9 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและการ ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมแหล่ง ท่องเที่ยวใหม่
เทศบาลตำบล ชัยนาท อำเภอเมือง	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ เจดีย์บรมธาตุ หลวงพ่อเพชร พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติชัยนาทฯนี้		บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 9 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริม แหล่งท่องเที่ยว ใหม่
เทศบาลแพร ศรีราชา อำเภอสรรคบุรี	วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวคือ พระปรางค์ก้อ มะเฟือง หลวงพ่อ หลักเมือง หลวงพ่อดาย ทับหลัง	กลุ่ม เครื่องปั้นดินเผา โรงเรียนชานา	บุคคลที่ได้รับการ พัฒนา จำนวน 12 คน	รูปแบบกลยุทธ์ การตลาดและ การ ประชาสัมพันธ์ โดยฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยวเดิม